

Sygn. akt V ACa 444/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2022r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Irena Piotrowska
Protokolant:	Anna Fic-Bojdoł

po rozpoznaniu w dniu 11 marca 2022r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa R. T.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w J.

o naprawienie szkód górniczych

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 29 sierpnia 2019r., sygn. akt II Cgg 14/19

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Rybniku, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

	SSA Irena Piotrowska	
--	----------------------	--

Sygn. akt V ACa 444/19

UZASADNIENIE

Powód R. T. pozwem z dnia 10 kwietnia 2019r. po ostatecznym sprecyzowaniu żądania domagał się zasądzenia od pozwanej (...) SA w J. kwoty 168.750,39 zł. oraz zasądzenia odsetek od kwoty 142.823,04 zł od dnia 15 października 2018r.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Gliwicach oddalił powództwo oraz orzekł w przedmiocie kosztów procesu.

W motywach tego rozstrzygnięcia wskazano na następujące ustalenia faktyczne oraz ich ocenę prawną.

Na skutek ruchu zakładu górniczego pozwanej doszło do istotnego uszkodzenia budynków i budowli położonych na nieruchomości położonej w (...) objętej KW Nr (...). Pozwana wypłaciła poprzednikowi prawnemu powoda, będącego właścicielem tej nieruchomości od 2017r., kwotę równą wartości odtworzeniowej budynków w ramach ugody z dnia 29 grudnia 2005r. Zgodnie z § 3 ugody poprzednik prawny powoda – H. W. – zobowiązał się do dokonania rozbiórki budynku mieszkalnego do dnia 31 grudnia 2007r. Sygn. akt II Cgg 14/19. Strony ugody ustaliły, iż koszt rozbiórki będzie negocjowany w oparciu o aktualne stawki ustalone przez pozwaną i wypłacone na podstawie odrębnej ugody.

Powód dokonał rozbiórki obiektów opisanych w ugodzie w 2018r. Korzystał przy tym z płatnych usług firm zewnętrznych i darmowej pomocy osób prywatnych.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo podlegało oddaleniu bowiem powód obciążony ciężarem dowodu z art. 6 k.c. nie wykazał, w jakiej wysokości poniósł szkodę związaną z koniecznością rozbiórki obiektów budowlanych opisanych w ugodzie z dnia 29 grudnia 2005r.

Wskazując na brzmienie art. 361 § 2 k.c. podano, że naprawienie szkody obejmuje straty, jakie poszkodowany poniósł oraz korzyści, jakie mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Zaznaczono, że w przypadku dokonanej przez powoda rozbiórki pozwana może wyłącznie ponosić odpowiedzialność do wysokości rzeczywistej szkody, jakiej doznał powód. Podniesiono, że powód mimo przeprowadzenia rozbiórki korzystając m.in. z usług firm nie przedstawił rachunków jakie pokrył z tego tytułu. Nie potrafił nawet wskazać, jakie rzeczywiście koszty poniósł dokonując rozbiórki. Uznano, że nie wykazał, jaka była rzeczywista wysokość doznanej przez niego szkody.

wskazują bowiem zasady doświadczenia życiowego rzeczywiste koszty rozbiórki poniesione przez powoda mogą być o wiele, wiele niższe niż wskazane w hipotetycznym kosztorysie. Przyznanie zatem odszkodowania w wyższym zakresie niż rzeczywiście poniesione przez powoda koszty rozbiórki prowadziłoby do bezpodstawnego wzbogacenia powoda, co jest oczywiście sprzeczne z art. 361 § 2 k.c.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia powołano z art. 415 k.c. w zw. z art. 361 § 1 i 2 k.c.

Nadto podniesiono, że powód wytaczając powództwo w kwietniu 2019r. wniósł je po upływie terminu przedawnienia określonego art. 442¹ k.c. wynoszącego 3 lata od dowiedzenia się o szkodzie i sprawcy szkody. Uznano, że utrzymywanie obiektów na nieruchomości bez ich rozbiórki aż do wejścia w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. z 2019r., poz. 868 ze zm.) nie ma wpływu na bieg terminu przedawnienia, który upłynął przed wejściem w życie tejże ustawy. Zaznaczono, że już z treści ugody z dnia 29 grudnia 2005r. wynika zły stan obiektów posadowionych na nieruchomości stanowiącej obecnie własność powoda i konieczność dokonania ich rozbiórki z uwagi na planowaną dalszą eksploatację. Z treści ugody wynika też, że pozwana ponosi odpowiedzialność za powstałe szkody.

Podkreślono, że poprzednicy prawni powoda mieli możliwość wcześniejszego dokonania rozbiórki i wytoczenia powództwa o zwrot jej kosztów. Z treści ugody z dnia 29 grudnia 2005r. wynika, iż poprzednik prawny powoda doskonale zdawał sobie sprawę z konieczności dokonania rozbiórki obiektów budowlanych posadowionych na jego nieruchomości i zgodził się na dokonanie rozbiórki budynku mieszkalnego do dnia 31 grudnia 2007r. Dokonanie tejże rozbiórki po 10 latach od tego terminu i dochodzenie jej kosztów na podstawie aktualnych cen uznano za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego z zasadą wykonywania umów zgodnie z ich brzmieniem.

Zaznaczono, że propozycje ugodowe pozwanej składane powodowi w 2017r. zostały sformułowane po upływie terminu przedawnienia liczonego od powstania szkody w postaci konieczności rozbiórki budynków, co zgodnie z treścią ugody miało miejsce najpóźniej w 2007r., dlatego nie mogły stanowić uznania powództwa przerywającego jego bieg (art. 123 § 1 pkt. 2 k.c.).

W ocenie Sądu Okręgowego nie można uznać, by pozwana prowadząc postępowanie ugodowe zrzekła się zarzutu przedawnienia (art. 117 § 2 k.p.c.). Oświadczenia pozwanej składane były w ramach obligatoryjnego przedsądowego postępowania ugodowego. W ramach tego postępowania strony nie doszły do porozumienia w zakresie naprawy szkody. Składający oświadczenie o zrzeczeniu się przedawnienia musi zaś wprost lub w sposób dorozumiany objawić swoją wolę, że rezygnuje z przywileju, jaki stwarza przedawnienie, tzn. że pomimo upływu okresu przedawnienia będzie można dalej skutecznie dochodzić od niego spełnienia świadczenia. Nie wystarczy, aby było to tylko oświadczenie wiedzy, lecz oświadczenie o zrzeczeniu się zarzutu przedawnienia powinno zawierać wyraźny zamiar rezygnacji przez dłużnika z możliwości podniesienia wobec wierzyciela tego zarzutu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2004r., II CK 68/04). Tymczasem powód nie przedstawił żadnego dowodu pozwalającego na stwierdzenie, by pozwana lub zrzekła się zarzutu przedawnienia. Zarzutu tego zresztą nie można za sprzeczny z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.). Nawet najbardziej uzasadnione roszczenia muszą zostać oddalone, jeśli strona znacznie uchybiła terminowi do wszczęcia postępowania mającego na celu ich realizację (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 maja 2016r., V ACa 874/15). Powód zaś złożył pozew po wielu latach od upływu terminu przedawnienia roszczenia.

W tej sytuacji Sąd oddalił powództwo wobec braku podstaw do jego uwzględnienia przewidzianych ustawą z dnia 4 lutego 1994r. Prawo geologiczne i górnicze (tj. j. Dz.U. z 2005r., Nr 228, poz. 1947) oraz ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. z 2019r., poz. 868 ze zm.).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. odstępując od obciążania powoda kosztami procesu na rzecz pozwanej.

Apelację od tego wyroku wniósł powód zaskarżając go w całości i podniósł następujące zarzuty:

- 1) naruszenie art. 6 k.c. i art. 229 i 230 k.p.c. wobec faktu, że pozwana nie zakwestionowała wysokości szkody obliczonej w kosztorysie.;
- 2) naruszenie art. 149 ustawy prawo geologiczne i górnicze poprzez przyjęcie, że roszczenie o pokrycie kosztów rozbiórki przedawnia się z upływem 3 lat od dowiedzenia się o szkodzie i o sprawcy szkody i oddalenie powództwa, podczas gdy rozbiórka nastąpiła w 2018 r.

Wskazując na powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 168 750,39 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 15.10.2018 r. do dnia zapłaty, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpatrzenia i pozostawienie temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest zasadna i dlatego musiała odnieść skutek.

Powód w swojej apelacji zasadnie wskazuje na naruszenie przepisów prawa procesowego i prawa materialnego.

Nie można zgodzić się z Sądem Okręgowym, że powództwo podlegało oddaleniu bowiem powód obciążony ciężarem dowodu z art. 6 k.c. nie wykazał, w jakiej wysokości poniósł szkodę związaną z koniecznością rozbiórki obiektów budowlanych opisanych w ugodzie z dnia 29 grudnia 2005r nie wykazał wysokości dochodzonego roszczenia. Ocena taka jest zdecydowanie przedwczesna i nieuprawniona. Jak w wyniku z akt sprawy do pozwu został dołączony kosztorys obejmujący wycenienie kosztów rozbiórki obiektów budowlanych. Kosztorys ten został następnie zaktualizowany a jego nowa wersja została dołączona do pisma procesowego zawierającego rozszerzenie powództwa. Pozwana w odpowiedzi na pozew kwestionowała powództwo co do zasady powołując się na zarzut przedawnienia roszczenia. Pozwana zakwestionowała także przyjęte przez powoda stawki kosztów za rozbiórkę. Do odpowiedzi na pozew dołączono pismo zawierające wskazanie wysokości stawek za rozbiórkę obiektów jakie obowiązywały u

pozwanej w 2007r. Ponadto strona pozwana złożyła wniosek o powołanie biegłego z zakresu budownictwa na dokonani wyceny kosztów rozbiórki wg stawek obowiązujących u pozwanej w 2007r.

Wskazać należy, że Sąd pierwszej instancji mimo dopuszczenia na rozprawie w dniu 29 sierpnia 2019r. dowodu z kosztorysów wyliczenia kwot za rozbiórkę obiektów budowlanych na okoliczność ustalenia wyceny poszczególnych pozycji wskazanych w kosztorysie, oraz dowodu ze stawek obowiązujących u pozwanej w 2007r. na okoliczność ustalenia kosztów rozbiórki przyjmowanych przez pozwana w 200r. (k.77 odwrót) powództwo oddalił jako nieudowodnione. Oceniając przedstawiony przez powoda jako dowód kosztorys budowlany sporządzony przez inżyniera posiadającego odpowiednie uprawnienia budowlane podano, że dokument ten jako dokument prywatny w świetle art. 245 k.p.c. stanowi jedynie dowód tego, iż dana osoba złożyła oświadczenie danej treści. Dowód ten uznano za niewystarczający dla stwierdzenia, że okoliczności w nim zawarte są zgodne z prawdą.

Trafnie wskazuje powód, że podstawą wyroku powinny być zweryfikowane przez Sąd dowody zaoferowane przez stronę. To rolą Sądu było podjęcie decyzji według jakich stawek należy wyliczyć wysokość dochodzonego roszczenia. Jeżeli kosztorys przedstawiony przez powoda nasuwał uzasadnione wątpliwości możliwe było skorzystanie z opinii biegłego, wniosek taki złożyła strona pozwana. Brak rachunków i faktur za wykonane roboty rozbiórkowe nie może niweczyć roszczenia powoda w sytuacji gdy rozbiórka obiektów została wykonana. Strona pozwana nie zaprzeczała okoliczności że obiekty budowlane na nieruchomości powoda zostały rozebrane. Fakty niezbędne dla ustalenia tych kosztów mogą być przecież wykazane innymi dowodami niż rachunki i faktury. Zaznaczyć należy, że Powód przed sądem pierwszej instancji działał bez pomocy fachowego pełnomocnika, wniosek pozwanej o powołanie dowodu z opinii biegłego nie został rozpoznany, a powód nie został nawet przesłuchany w charakterze strony.

Odmienne niż to przyjął Sąd Okręgowy podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia oparty na stwierdzeniu, że rozbiórka obiektów a nastąpiła 11 lat po terminie wskazanym w ugodzie – nie jest zasadny.

Zgodnie z brzmieniem art. 149 ustawy prawo geologiczne i górnicze roszczenia z tytułu szkód górniczych przedawniają się z upływem 5 lat od dnia dowiedzenia się o szkodzie.

Podzielić należy stanowisko powoda, że roszczenie nie uległo przedawnieniu. Jak wynika z ustaleń faktycznych rozbiórka obiektów została zakończona w dniu 15 października 2018r. i koszty z nią związane zostały poniesione w trakcie jej trwania tzn. w 2018 r. a nie w roku 2007. Pięcioletni termin o którym mowa w art. 149 ustawy prawo geologiczne i górnicze rozpoczął się z chwilą poniesienia wydatków na rozbiórkę bo w tej dacie powód poniósł szkodę. Z niniejszym pozwem powód wystąpił do Sądu Okręgowego w dniu 10 kwietnia 2019r., a więc przed upływem terminu przedawnienia roszczenia.

Wszystko to sprawia, że nie doszło do rozpoznania istoty sprawy, a wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Na podstawie poglądów dominujących w doktrynie i orzecznictwie przyjąć należy, że nierozpoznanie istoty sprawy odnosi się do roszczenia będącego podstawą powództwa i zachodzi, gdy sąd pierwszej instancji nie orzekł w ogóle merytorycznie o żądaniach stron, zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania pozwu albo pominął merytoryczne zarzuty pozwanego. Przyjmuje się, że do nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji dojdzie w szczególności w razie oddalenia powództwa z uwagi na przyjęcie przedawnienia roszczenia, której oceny sąd drugiej instancji nie podziela (zob. w szczególności wyrok SN z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22; wyrok SN z dnia 14 maja 2002 r., V CKN 357/00, LEX nr 55513).

Sąd może również uchylić wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania, gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W rozpoznawanej sprawie spełnione zatem zostały przesłanki uzasadniające uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art.386§4 k.p.c. rzeczono, jak na wstępie.

O kosztach procesu postanowiono stosownie do treści art.108§2 k.p.c

SSA Irena Piotrowska